

Natuurwijzer Rotterdamse haven

INLEIDING

In de haven van Rotterdam komen verschillende beschermde planten- en diersoorten voor, die niet zomaar aangetast, gedood of verontrust mogen worden. Op de website van het Havenbedrijf (<http://www.portofrotterdam.com/nl/Over-de-haven/havenkaarten/Pages/natuurwijzer.aspx>) kunt u de ruimtelijke verspreiding zien van de meeste beschermde soorten die voorkomen op de uitgeefbare terreinen, leidingenstroken, kades en glooiingen. Per soort kunt u gedetailleerde informatie opvragen, waaronder een ecologisch werkprotocol. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt welke werkzaamheden mogelijk zijn onder bestaande ontheffingen en vrijstellingen van de Flora- en faunawet, die het Havenbedrijf Rotterdam N.V. (Havenbedrijf) heeft gekregen van het Ministerie van Economische Zaken. Wanneer u deze opvolgt, kunnen werkzaamheden meestal gewoon uitgevoerd worden. Houd wel altijd rekening met alle soorten broedende vogels, omdat verstoring tijdens broeden verboden is.

Dit document is gemaakt voor klanten van het Havenbedrijf Rotterdam, alle leidingeigenaren met leidingen in het beheergebied van het Havenbedrijf Rotterdam en alle aannemers die werken in opdracht van het Havenbedrijf Rotterdam.

IS DE SOORT BESCHERMD OF HET GEBIED?

Binnen de natuurwetgeving is onderscheid te maken tussen soortbescherming (met betrekking tot de plant of het dier zelf) en gebiedsbescherming. In het havengebied is geen gebiedsbescherming van toepassing. Wel grenst het havengebied aan de beschermde gebieden Voordelta, Voornes Duin en Kapittelduinen, waardoor bij (zeer) grootschalige projecten de zogenaamde externe werking getoetst moet worden. U zult in de praktijk vooral te maken hebben met soortbescherming. In Nederland is dat geregeld in de Flora- en faunawet.

BESCHERMING VIA DE FLORA- EN FAUNAWET

Onder de Flora- en faunawet worden alle vogels en nog eens bijna 300 overige Nederlandse planten- en diersoorten beschermd. Ter illustratie: in Nederland komen ongeveer 36.000 soorten voor. In de regel zijn alleen de meest kwetsbare soorten opgenomen in de wet. In de wet zijn verbodsbepalingen opgenomen met betrekking tot planten (zoals het verbod op plukken, vernietigen, uitgraven, wegnemen of het beschadigen van de groeiplaats) en dieren (zoals het verbod op verstoren, verwonden of doden). Het doel van de wet is het voortbestaan van deze soorten veilig te stellen. Werkzaamheden in de buitenruimte en de bescherming van de soorten kunnen in principe goed samengaan zolang er geen schade aan plant of dier wordt toegebracht. Wanneer dit echter onvermijdelijk is en men toch de geplande activiteit wil uitvoeren, dan dient men te beschikken over een vrijstelling of een ontheffing. Hieraan zijn wel voorwaarden verbonden, bedoeld om de natuurwaarden in kwestie zoveel mogelijk te ontzien. Een vrijstelling is een algemene bepaling die voor iedereen geldig is, een ontheffing is een specifiek besluit per project of persoon. Een van de vrijstellingsmogelijkheden is werken volgens een goedgekeurde Gedragscode. Verderop leest u meer hierover.

VERSCHIL IN SOORTBESCHERMING

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt tussen drie categorieën van bescherming, gepresenteerd in drie tabellen.

- Voor de meer algemene soorten in Tabel 1 geldt bij de meeste activiteiten een vrijstelling. Deze activiteiten zijn bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Alleen de zorgplicht is van toepassing.
- Voor soorten in Tabel 2 en Tabel 3 is een strikter beschermingsregime van toepassing. Voor soorten van Tabel 2 geldt een vrijstelling voor bovengenoemde activiteiten, mits deze worden uitgevoerd op basis van een goedgekeurde gedragscode.
- Voor soorten van Tabel 3 kan alleen voor bestendig beheer en bestendig gebruik een goedgekeurde gedragscode gebruikt

worden. Er is geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk voor deze tabel: hiervoor is een ontheffing nodig.

- Voor vogels is er een apart beschermingsregime. Deze zijn niet in de drie tabellen opgenomen. Broedende vogels mogen nooit worden verstoord. Er wordt voor vogels vervolgens onderscheid gemaakt in verschillende categorieën, zoals voor soorten met een jaarrond (het gehele jaar) beschermd nest.

Bij beoordeling van te verwachten effecten op soorten van Tabel 2 en Tabel 3 is telkens is het uitgangspunt dat de “gunstige staat van instandhouding van de soort” niet in gevaar mag zijn. Een soort mag dus niet lokaal, regionaal of landelijk verdwijnen als gevolg van de uitgevoerde activiteit.

BESTENDIG BEHEER EN GEBRUIK

Onder de definitie van bestendig beheer vallen bepaalde werkzaamheden aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, oevers, wegen, spoorwegen en berm. Het gaat hierbij om werkzaamheden die steeds terugkomen en al langer op deze wijze worden uitgevoerd. De belangrijkste terugkerende maatregelen in de haven (waarbij de natuurwetgeving in het geding kan zijn), zijn maaien, snoeien en baggeren. Grootschalige ingrepen zoals kaalkap, omvorming, dempen van een watergang of andere ruimtelijke veranderingen vallen hier niet onder.

Onder bestendig gebruik wordt verstaan jarenlang gebruik van een gebied voor een bepaalde activiteit, zoals recreatie. Deze activiteit heeft immers nooit verhinderd dat beschermde soorten in het gebied aanwezig zijn.

Op het moment dat de intensiteit en frequentie van de beheeringreep of activiteit duidelijk gaan afwijken, dan vallen deze niet meer onder de noemer bestendig, en moet er wellicht wel ontheffing worden aangevraagd.

- ➔ Voor het uitvoeren van bestendig beheer en gebruik heeft het Havenbedrijf Rotterdam een gedragscode die u hiervoor kunt gebruiken. In de gedragscode staan dezelfde ecologische werkprotocollen die op de website staan.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN

Onder de definitie van ruimtelijke ontwikkeling wordt verstaan een breed scala van grootschalige of kleinschalige activiteiten: aanleg van wegen, bedrijventerreinen, havens, maar ook de bouw van een bedrijfspand. Het gaat hierbij doorgaans om ingrijpende veranderingen die leiden tot een functieverandering of uiterlijke verandering van het gebied.

- ➔ Voor ruimtelijke ontwikkeling heeft het Havenbedrijf een aantal instrumenten ter beschikking.
- Er is een Generieke Ontheffing die aan het Havenbedrijf Rotterdam verleend is waarin voor veel verschillende soorten een grootschalige aanpak is afgesproken om de instandhouding te garanderen.
- Daarnaast is er een Ontheffing Tijdelijke Natuur voor de gebieden die wachten op de definitieve bestemming, zoals uitgeefbare terreinen. Deze maakt het mogelijk dat soorten (in de juiste periode) bijvoorbeeld verstoord, weggejaagd of verplaatst mogen worden wanneer het terrein een definitieve bestemming krijgt.
- In uitzonderlijke gevallen, ten slotte, is het nodig een aparte ontheffing aan te vragen bij het Ministerie van Economische Zaken.

WIE MAG DEZE INSTRUMENTEN GEBRUIKEN?

De gedragscode kunt u van toepassing verklaren voor uw eigen beheer en onderhoud. Het is verplicht te melden aan het Havenbedrijf (natuur@portofrotterdam.com) dat u deze gedragscode gebruikt en hoe u dat heeft georganiseerd. Wanneer uw terrein voor onbepaalde tijd braak zal komen te liggen kan deze mogelijk onder de regeling Tijdelijke Natuur vallen. De Ontheffing Tijdelijke Natuur is vrij specifiek, hiervoor is ook contact met het Havenbedrijf nodig voor afstemming. Ditzelfde geldt voor de Generieke Ontheffing: het Havenbedrijf kan uw project hier ook onder laten vallen onder een aantal voorwaarden. Neem daarvoor contact op met het Havenbedrijf, (afdeling Asset Management Infrastructuur) die de verantwoordelijkheid heeft voor de juiste toepassing van dit instrument.

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

In de ecologische werkprotocollen op de website staat per soort, of per groep soorten, beschreven welke werkzaamheden er mogelijk zijn en onder welke voorwaarden. Steeds wordt in het protocol beschreven op welke werkzaamheden deze van toepassing is, wat de kwetsbare periode is voor de betreffende beschermde soort en welke beschermende maatregelen u moet treffen om de werkzaamheden te mogen uitvoeren. Als dit wordt gevolgd, is er geen aanvullende ontheffing nodig. Er dient aantoonbaar volgens de gedragscode te worden gewerkt. Dit kan bijvoorbeeld door de maatregelen uit het werkprotocol te specificeren door o.a. een werktekening op te stellen voor de specifieke werkzaamheden. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie waar een activiteit wordt uitgevoerd aanwezig zijn.

LET ALTIJD OP BROEDENDE VOGELS

Ook met alle ontheffingen en vrijstellingen, is het niet toegestaan om broedende vogels te verstoren. Dit geldt voor alle soorten. Om werkzaamheden toch uit te kunnen voeren zijn er meerdere werkwijzen mogelijk. De meest eenvoudige is zorgen dat werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd worden. Daarmee wordt elk conflict met de wet voorkomen op dit punt. Daarnaast kan voorkómen worden dat vogels gaan broeden door het terrein vooraf ongeschikt te maken of te zorgen voor een voortdurende verstoring voor en tijdens het broedseizoen, zodat vogels hier niet beginnen met broeden.

Tot slot is voor een aantal specifieke vogelsoorten de nestgelegenheid het hele jaar door beschermd, dus ook wanneer de vogel er bijvoorbeeld in de winter geen gebruik van maakt. Dit is onder andere het geval bij roofvogels en uilen die een nest in een boom kunnen hebben, of bij Gierzwaluw en Huismus met nesten onder dakpannen. Voor de boombewonende vogels met jaarrond beschermd nest staan voorwaarden in de Generieke Ontheffing opgenomen. Voor de gebouwbewonende soorten geldt maatwerk, omdat het meest sterk verschillende, incidenteel voorkomende situaties betreft. Bovendien betreft het in de meeste gevallen gebouwen die geen eigendom zijn van het Havenbedrijf.

DISCLAIMER

De inventarisaties zoals deze op de website staan weergegeven, zijn betrouwbaar. Waarnemingen zijn gedaan en/of gevalideerd door professionele ecologen. Reeds uitgegeven (verhuurde) terreinen zijn echter niet onderzocht op initiatief van het Havenbedrijf. Dit is de verantwoordelijkheid van de terreingebruiker. Ook zijn gebouwen (particulier of in eigendom van het Havenbedrijf) niet standaard onderzocht: vraag hiervoor altijd ecologisch advies aan.

Bij grootschalige projecten, waarbij er projectgrensoverschrijdende negatieve effecten kunnen zijn, wordt altijd aangeraden ecologisch advies in te winnen om vertraging te voorkomen en mogelijke kansen te benutten.

Op deze kaart staan alle beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen die zijn waargenomen op terreinen in beheer van het Havenbedrijf (exclusief gebouwen). Voor vogelsoorten geldt ook dat alleen de vaste rust- en verblijfplaatsen (jaarrond beschermd) op deze kaart zijn weergegeven. Let op dat alle vogelsoorten tijdens het broedseizoen beschermd zijn, dus ook soorten die niet op deze kaart staan zoals verschillende meeuwensoorten.

SCHEMA

